

BERICHT VAN DE PORTEFEUILLEHOUDER

Bestemd voor : Gemeenteraad
Portefeuillehouder : Jorrit Nuijens
Steller : Jowan Kelderman
Betreft : Ontwikkelingen energietransitie
Datum : 5 april 2018

Aanleiding

Op 9 april is er een themaraadsessie over energietransitie. Naar aanleiding hiervan stuur ik u voorafgaand dit bericht van de portefeuillehouder met een overzicht van de ontwikkelingen aangaande de energietransitie.

Samenvatting

In dit bericht ga ik in op

1. internationale beleidskaders ten aanzien van de energietransitie, en;
2. de aanpak in de regio ten aanzien van energie besparen en duurzame energie opwekken, en;
3. de aanpak in Diemen ten aanzien van energie besparen en duurzame energie opwekken.

Ter inzage in iBabs

In iBabs liggen de volgende stukken ter inzage:

- BOWA Leeswijzer kansenkaart Thermische Energie Oppervlaktewater (TEO)
- BOWA overzichtskaart kansen TEO
- BOWA warmtepotentie TEO per gemeente
- CE verkenning *Diemen zonder aardgas - de mogelijkheden voor een klimaatneutrale warmtevoorziening*
- Eindverslag gemeentelijke energiecoördinator- *Resultaten Energieprojecten, sep. 2012 – sep 2017.*
- MRA Grand design 2.0
- Overmorgen Energiemix Diemen met snelweg (hierin is de biomassaketel niet verwerkt)
- Overmorgen Toelichting uitgangspunten energiemixen
- Uitvoeringsplan 2.0 VNG A-AM samenwerking verduurzaming bestaande koopwoningvoorraad *Stapsgewijs op weg naar Energieneutraal - Een duurzame particuliere woningvoorraad de regio Amstelland-Meerlanden*

Toelichting

1. (Inter)nationale beleidskaders energietransitie

Terugdringen emissies broeikasgassen en opwekken duurzame energie

Nederland heeft in 2015 het klimaatakkoord in Parijs ondertekend. Doel van dit akkoord is de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen zodat de opwarming beperkt blijft tot maximaal 2 graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële niveau. Het streven is echter om de opwarming beperkt te houden tot 1,5 graden. In het regeerakkoord is daarom als doelstelling opgenomen dat Nederland in 2030 49% minder broeikasgassen uitstoot dan in 1990.

Met het klimaatakkoord worden de nationale kaders en voorwaarden voor het realiseren van de broeikasdoelstelling uit het regeerakkoord tot 2030 vastgelegd. Het klimaatakkoord kent 5 sectortafels (elektriciteit, mobiliteit, industrie, landbouw en gebouwde omgeving) die ieder hun samenhangende opgaven hebben gekregen die samen optellen tot 49% CO₂ emissiereductie in 2030 ten opzichte van 1990.

Met het InterBestuurlijk Programma (IBP) uit 2018 is afgesproken dat alle overheden in beeld brengen wat benodigd is voor en wat zij kunnen bijdragen aan de doelstelling uit het regeerakkoord. De uitkomsten worden landsdekkend vastgelegd in **Regionale EnergieStrategieën** (RESSen; zie paragraaf 2.1). De doelstellingen uit de klimaattafels elektriciteit en gebouwde omgeving vormen verplichte onderdelen in de RES. Bij elkaar zullen de RESsen moeten optellen tot 35 TWh (TeraWattuur)¹ duurzaam opgewekte elektriciteit. Daarnaast bevatten de RESsen de regionale strategie voor warmte met een overzicht van bruikbare warmtebronnen.

¹ 1 TWh = 100 - 140 windmolens van 3 MW of 1.600 Ha zonnepanelen

Aardgasloze nieuwbouw en bestaande bouw van het aardgas af

In de Energieagenda is als doelstelling opgenomen dat Nederlandse gebouwde omgeving in 2050 aardgasvrij en CO₂ arm is. Op 1 juli 2018 is daarom de Wet Voortgang Energietransitie ingegaan. Deze wet verplicht tot het aardgasvrij ontwikkelen van nieuwbouw. Gemeenten kunnen nog wel op basis van een ministeriële Regeling uitzonderingsgebieden aanwijzen waar aansluiting op aardgas na 1 juli 2018 alsnog mogelijk is.

Voor de bestaande bouw loopt de transitie naar aardgasloos tot 2050. Het gaat daarbij om zowel woningen, commercieel als maatschappelijk vastgoed. Alleen de grotere industriële aansluitingen zijn uitgezonderd. In het Interbestuurlijk Programma is afgesproken dat gemeenteraden uiterlijk in 2021 een **Warmtevisie** (zie paragraaf 2.2) vaststellen voor deze transitie. Voor iedere buurt die vóór 2030 van het aardgas afgaat moet in 2021 ook bekend zijn wat daar de alternatieven voor aardgas zijn.

2. Aanpak in de regio

2.1 Regionale energiestrategie (RES)

Het Klimaatakkoord omvat afspraken voor 49% reductie van de landelijke CO₂ uitstoot in 2030 en geeft een doorkijk naar de doelstelling van 95% reductie in 2050. Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten zijn aan zet om deze opgave te realiseren. De decentrale overheden hebben, om meer invloed te kunnen hebben op de regionale inpassing, een regionale aanpak bedongen. Met Regionale Energie Strategieën wordt hier invulling aan gegeven.

De Regionale Energie Strategie (RES) is een document dat beschrijft hoe de energietransitiedoelstellingen voor in elk geval de klimaattafel elektriciteit en de klimaattafel gebouwde omgeving in de regio wordt vormgegeven. Het betrekken van de doelstellingen uit de Klimaattafels Landbouw, Industrie en Verkeer is optioneel. De RES heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050.

Een RES bestaat uit:

- Op te stellen vermogen zon- en windenergie tot 2030 (landelijk optellend tot 35 TWh)
- Concrete zoekgebieden op kaart voor zon en wind
- Benodigde infrastructuur om opwek aan net te koppelen (+ financiële en ruimtelijke consequenties)
- Plan van aanpak voor een Regionale Strategie Warmte, met overzicht van bruikbare warmtebronnen
- Werkstructuur voor realisatie
- Globale planning transitie tot 2030

Landelijk is er een indeling gemaakt van RES regio's. De gemeente Diemen maakt deel uit van de RES regio Noord-Holland Zuid. Deze regio bestaat uit alle in de provincie Noord-Holland gelegen gemeenten die deel uitmaken van de Metropoolregio Amsterdam. In onderstaande figuur is de indeling in RES regio's weergegeven. De regio Zaanstreek Waterland is nog als aparte regio weergegeven maar maakt desondanks wel deel uit van de RES Noord-Holland Zuid

2.1.a

Regionale EnergieStrategie Noord-Holland Zuid

Ter ondersteuning van het proces van om te komen tot een Regionale energiestrategie (RES) Noord-Holland Zuid en Noord-Holland Noord betaalt de provincie voor beide regio's de programmamanager RES. Binnen regio Noord-Holland Zuid is er naast de programmamanager een stuurgroep ingesteld waarin alle deelnemende MRA subregio's (Amstelland Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vecht, IJmond Zuid Kennemerland en Zaanstreek Waterland) bestuurlijk vertegenwoordigd zijn. Daarnaast is er nog een regionale opdrachtgeversgroep en een regionale werkgroep.

Gemeente Diemen maakt deel uit van de subregio Amstelland Meerlanden. Gemeente Haarlemmermeer heeft zich uit deze subregio teruggetrokken en zoekt voor de RES samenwerking met andere gemeenten. Gemeente Diemen werkt voor de RES nu samen met Aalsmeer, Amstelveen, Ouder-Amstel en Uithoorn. Subregio-overstijgende thema's worden besproken aan de thematafels die door de programmamanager georganiseerd worden.

Gemeente Diemen (wethouder Nuijens) vertegenwoordigt de AM subregio in de regionale stuurgroep. Elke subregio heeft zijn eigen werkgroep en van daaruit een vertegenwoordiger in de regionale werkgroep. Het kwartiermakerschap voor deze subregionale werkgroep en vertegenwoordiging in de regionale werkgroep wordt ingevuld door gemeente Amstelveen.

Het proces om te komen tot de regionale EnergieStrategie ziet er als volgt uit:

In samenspraak met gemeenteraden, bewoners, bedrijven en organisaties wordt een eerste versie van de RES opgesteld (planning 6 maanden na het definitief worden van het klimaatakkoord). Vervolgens wordt de RES doorberekend door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). De eventuele nog openstaande opgaven die hier voor de regio Noord-Holland Zuid uit voortkomen zullen moeten worden ingevuld in de RES versie 1.0. Dit is de versie die aan de gemeenteraden ter vaststelling zal worden voorgelegd (planning 12 maanden na het definitief worden van het klimaatakkoord).

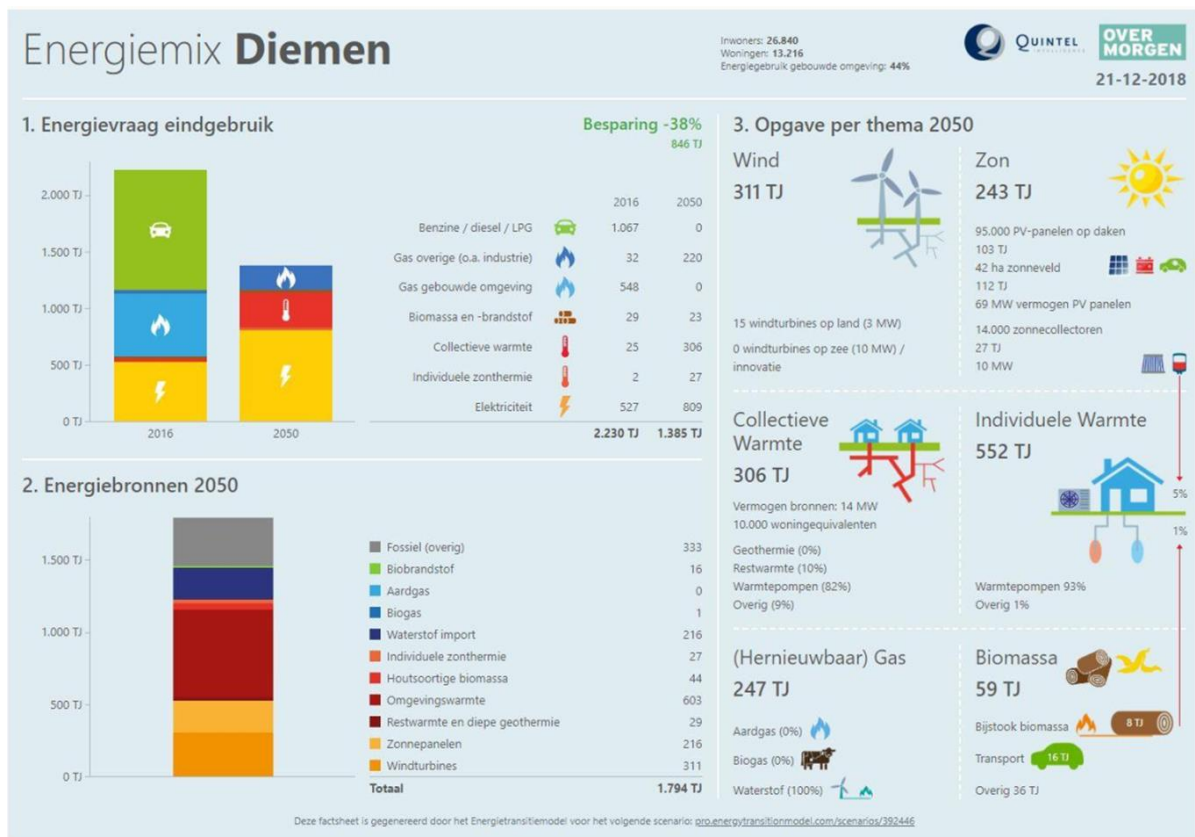
Na vaststelling van de definitieve RES 1.0 moet de ruimtelijke opgave van de RES worden opgenomen in de provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies en omgevingsplannen. Om de 2 jaar zal de RES worden herijkt en geactualiseerd om de strategie effectief te houden in de veranderende omstandigheden bij de energietransitie.

2.1.b

Servicepunt Energie: energiemix per gemeente

Ter voorbereiding op het aanstaande RES traject heeft de provincie Noord-Holland het Servicepunt Duurzame Energie opdracht gegeven om per gemeente een energiemix 2050 te maken. De gemeente heeft daarvoor additionele gegevens aangeleverd (waaronder de geplande woningbouw). Omdat de vergunningaanvraag van de biomassaketel van Nuon nog loopt is deze niet in de mix betrokken. Ook voor elke subregio, en de twee RES-regio's wordt een energiemix opgesteld.

Met de energiemix wordt de stand van zaken (peiljaar 2016) inzichtelijk gemaakt én wordt inzicht geboden in hoe de mix van duurzame energiebronnen er in 2050 eruit kan zien. De energiemix is bedoeld als praatplaat en om inzicht te krijgen in de opgave richting 2050 en moet niet worden opgevat als waarheid van hoe de toekomstige energiemix eruit gaat zien. Aan de regio is de opgave om te kijken waar ze in 2030 willen staan, wat ze in de regio aan potentie zien voor grootschalige duurzame opwek van elektriciteit en welke bronnen er beschikbaar en benodigd zijn met betrekking tot duurzame warmte. Binnen het RES-proces wordt hier verdere (ruimtelijke) invulling aan gegeven.

In de energiemix is onder 1. *Energievraag eindgebruik* de vraag naar warmte, elektriciteit en brandstoffen voor 2016 (2230TJ)² en 2050 (1385 TJ) weergegeven, rekening³ houdend met

² 1 TJ (terajoule) = 0,000278 TWh (Terawattuur)

³ uitgangspunten

- Gegevens van klimaatmonitor
- De berekeningen in het model zijn gebaseerd op bewezen technieken van dit moment
- Gebruik biomassa en biogas gemaximeerd op beschikbaar potentieel binnen gemeente (DANK dataset van Alterra)
- 40% van geschikt dakoppervlak woningen met zonnepanelen
- 35% van geschikt dakoppervlak bedrijven met zonnepanelen
- Geen wind op zee voor individuele gemeente
- Bevolkings- en woninggroei of krimp op basis van cijfers provincie (t/m 2040)
- Snelwegverkeer en binnenvaart wat door gemeente gaat meegenomen

ondermeer geplande nieuwbouw, tussentijdse energiebesparing, overschakeling naar elektrisch vervoer en aardgasloze verwarming van de gebouwde omgeving. Hierdoor wordt bij het eindgebruik in 2050 geen benzine/diesel/LPG en aardgas meer gebruikt.

Onder 2. *Energiebronnen 2050* is aangegeven hoe een zo duurzaam mogelijke energiemix er in 2050 uit zou kunnen zien. De mix van energiebronnen in 2050 telt met 1794TJ veel hoger op dan de energievraag eindverbruik in 2050 van 1385TJ. Dit komt omdat bij de energiebronnen de totale energievraag is meegenomen met ondermeer de hoeveelheid uit de omgeving (bodem, water, lucht) getransporteerde warmte door warmtepompen en de hoeveelheid elektriciteit die nodig is voor het produceren van technisch waterstofgas.

Onder 3 *Opgave per thema 2050* is thematisch weergegeven hoe de onderdelen uit de eindvraag en de totale energievraag met duurzame bronnen ingevuld zou kunnen worden. De optelling van de totalen per thema kloppen niet met de linkerzijde van de energiemix. Dat komt omdat aan de rechterzijde eindverbruik en totale energievraag door elkaar staan, met als bedoeling dat een totaal beeld ontstaat per thema. Wat duidelijk wordt, is dat het Diemen niet lukt om de energievraag (elektriciteit, warmte en duurzame brandstoffen) op duurzame wijze **binnen de gemeentegrenzen** op te wekken. Er blijft daardoor een restant fossiel over, dat eventueel vanuit een ander gebied met overschot duurzaam ingevuld kan worden.

2.2 Transitievisie Warmte

In de hoofdlijnen van het klimaatakkoord is vastgelegd dat gemeenten voor eind 2021 een transitievisie warmte vastgesteld moeten hebben. In de warmtevisie zullen gemeenten moeten aangegeven welke alternatieven voor aardgas in welke wijken beoogd worden en een planning moeten opnemen voor de aanpak van het aardgasloos maken van wijken. In de planning moet ook worden opgenomen welke wijken de gemeente al vóór 2030 aardgasloos wil gaan maken.

2.2.a *Aanpak opstellen warmtevisie*

De aanpak voor het opstellen van een Warmtevisie bestaat uit het verzamelen van gegevens en het in samenwerking met stakeholders (netbeheerders, nutsbedrijven, woningcorporaties, etc.) maken van een technische maatschappelijke kosten/baten analyse voor aardgasvrije technieken. Vervolgens worden uitkomsten hiervan aan de gemeenteraad en de samenleving voorgelegd om te kijken of er bijvoorbeeld andere slimme oplossingen mogelijk zijn. De warmtevisie zal daarna aan de gemeenteraad ter vaststelling worden voorgelegd. Voor de wijken die aangewezen zijn om als eerste (vóór 2030) aardgasloos te worden zullen vervolgens, in samenspraak met de bewoners, bedrijven en organisaties, wijkplannen moeten worden opgesteld.

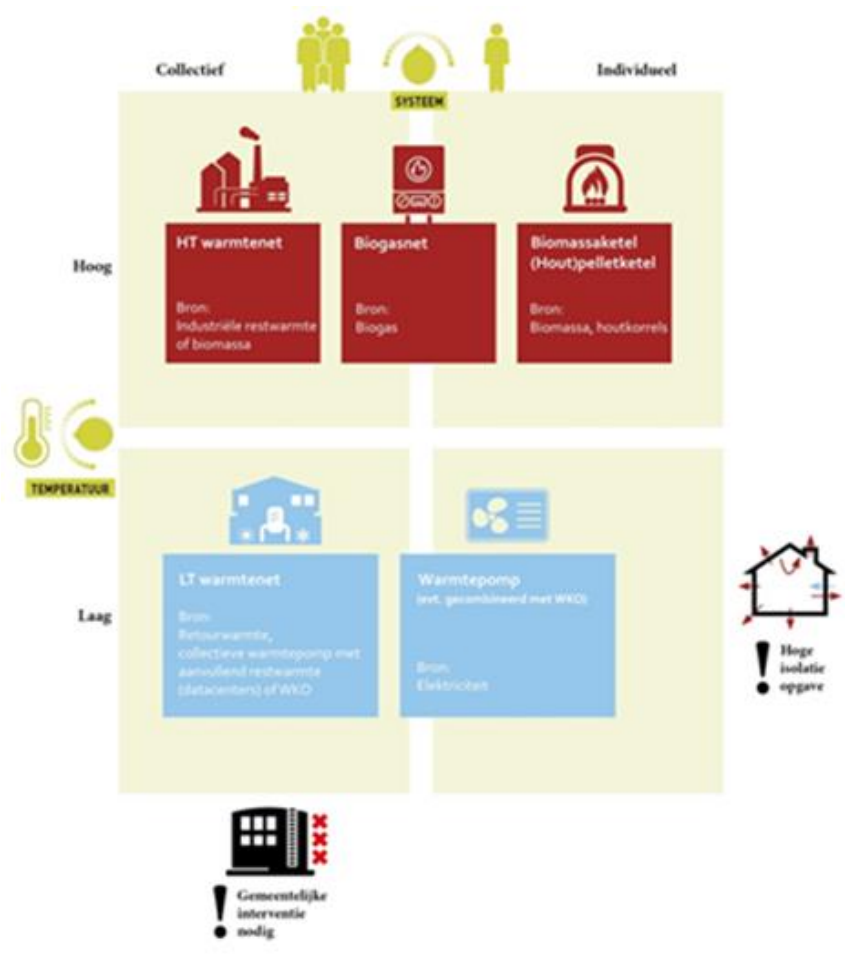
Gemeente Diemen zoekt voor het opstellen van de Warmtevisie samenwerking met de Duo gemeenten Uithoorn en Ouder Amstel. Op deze wijze kunnen kosten worden bespaard en wordt het makkelijker om de bovenlokaal opererende stakeholders om tafel te krijgen. Voor elke gemeente wordt er wel een aparte Warmtevisie gemaakt die ter vaststelling aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

2.2.b *Alternatieven voor aardgas:*

Beschikbare alternatieven voor aardgas zijn in te delen in drie hoofdcategorieën (zie tabel):

categorie	Bron
warmtenet	biomassa, restwarmte (industrie, datacenters), diepe geothermie, technisch gas
All electric	WarmteKoude opslag (WKO), warmtepomp (aquathermie, riothermie, bodemwarmte, warmte uit de lucht, zonnewarmte), Infrarood panelen, elektrisch element
(Hybride All electric/) technisch gas	biogas, waterstof, ammoniak

In onderstaande figuur zijn deze technieken ingedeeld naar temperatuur (Y-as laag – hoog) en opzet (X-as collectief – individueel). Lage temperatuursystemen vragen een hoge isolatiegraad en een lage temperatuur verwarmingssysteem. Als een woning of gebouw dat niet heeft zijn daar extra investeringen aan verbonden. Voor collectieve systemen zijn goede afspraken nodig. Meestal zal de gemeente daar bij betrokken moeten worden.

2.2.c

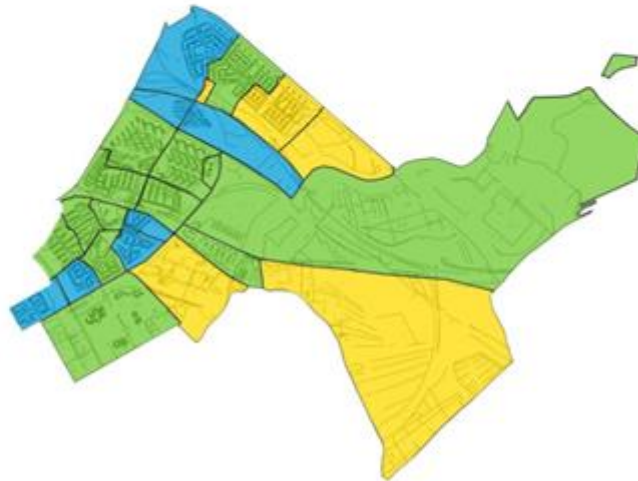
ServicePuntEnergie verkenning: Gemeenten zonder aardgas

Binnen de provincie Noord-Holland is er het ServicePunt Energie (SEP-E) dat gemeenten ondersteunt bij de energietransitie. In opdracht van de provincie heeft dit servicepunt door CE Delft een maatschappelijke kosten/baten analyse op VNG wijkniveau laten maken van alternatieven voor aardgas getiteld 'Diemen zonder aardgas – de mogelijkheden voor een klimaatneutrale energievoorziening'. Dit rapport heeft maar een beperkte bruikbaarheid omdat de VNG wijkindeling te grof en als indeling (ouderdom wijken, gebouwtypes, energie-infrastructuur en gemeentelijke wijkindeling voor de wijkaanpakken) niet logisch is voor de energietransitie.

Eindbeeld van de infrastructuur voor een klimaatneutrale warmtevoorziening in 2050.
Alle gebruikte energie is in het eindbeeld klimaatneutraal

Legenda

- Groen gas
- Elektriciteit
- Warmte
- Onbekend

2.2.d *Metropoolregio Amsterdam: programma warmte/koude*

Gemeente Diemen neemt deel aan het MRA samenwerkingsprogramma warmte/koude. Zoals onder paragraaf 2.2.b is aangegeven is het warmtenet één van de alternatieven voor aardgas. Bij de herontwikkeling van Holland Park kan bijvoorbeeld gebruik gemaakt gaan worden van de reeds aanwezige warmtenetinfrastructuur.

Het samenwerkingsprogramma heeft tot doel om de warmtenetten als alternatief voor verwarmen met aardgas als keuze-optie beschikbaar te maken en knelpunten daarbij weg te nemen. De aanstelling van een onafhankelijke warmteregisseur maakt deel uit van het samenwerkingsprogramma. Deze heeft ondermeer als opdracht de voortgang van individuele projecten te bevorderen, knelpunten te signaleren en indien gevraagd als mediator op te treden bij stagnerende projecten.

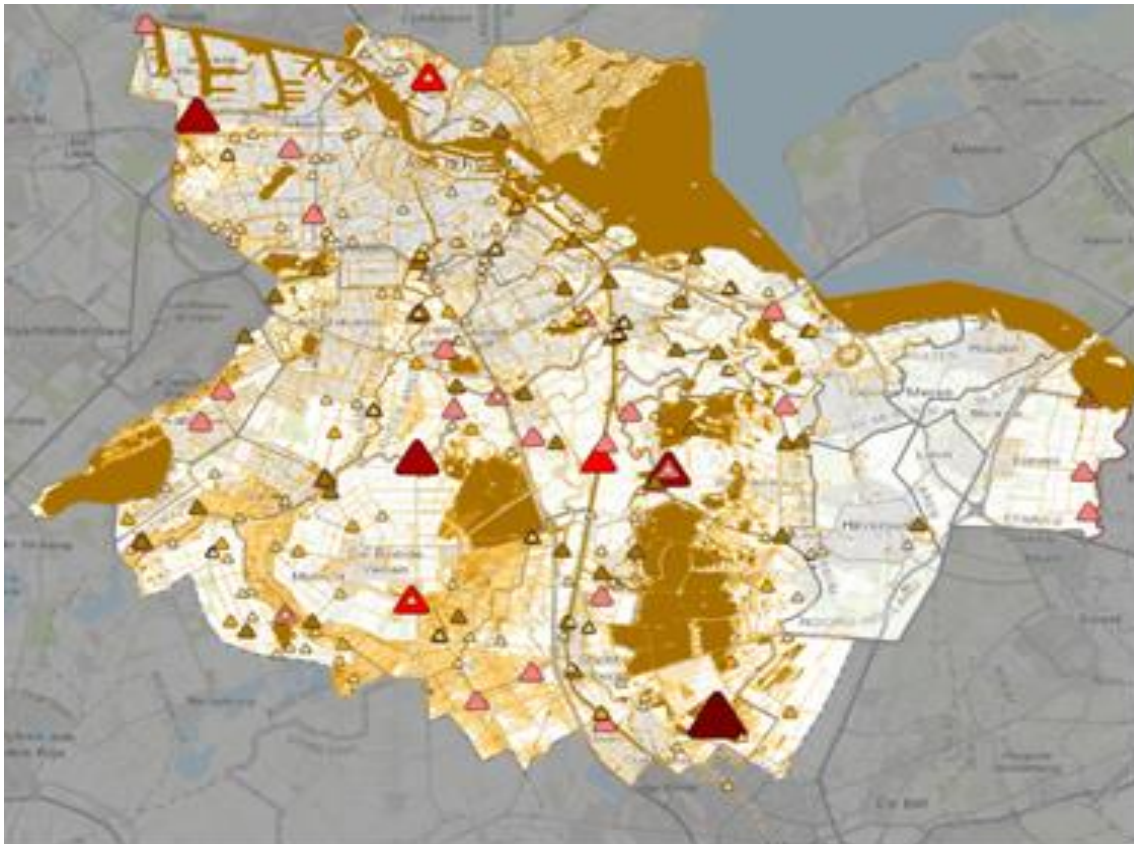
Een maatschappelijke kostenbaten analyse vormde in 2015 de basis voor een eerste 3 jaarlijkse samenwerking op het gebied van warmte/koude die tot medio 2018 liep. Er is daarbij een Grand Design versie 1.0 opgesteld. Voorafgaand aan de tweede 3 jaarlijkse samenwerkingsovereenkomst is in 2018 een grand design versie 2.0 opgesteld. Ten opzichte van versie 1.0 zijn de energiebespaardoelstellingen voor de gebouwde omgeving daarbij aangescherpt en worden ook lagere temperatuurbronnen meegenomen. Ten gevolge van het verminderde warmte-aanbod van Tata Steel (door energiebesparingsmaatregelen in het proces) moest de hoeveelheid beschikbare warmte naar beneden worden bijgesteld.

2.2.e *BOWA/Isariz verkenning warmtepotentie oppervlaktewater*

Uit landelijke onderzoek in 2016 door het Rijk en de Unie van Waterschappen bleek dat thermische energie uit oppervlaktewater een potentieel heeft van ongeveer 150 PJ⁴ per jaar. Dit is ruim 40 procent van de totale toekomstige warmtevraag in de gebouwde omgeving van 350 PJ per jaar. Onder oppervlaktewater vallen alle rivieren, kanalen, grachten en plassen.

⁴ 1 PJ (petajoule) = 0,278 TWh (Terawattuur)

In opdracht van het van het BOWA (Bestuurlijk Overleg Water Amstel, Gooi en Vecht is een regionale kansenkaart "Thermische energie uit oppervlaktewater" gemaakt.

De kaart is bedoeld voor gemeenten om inzicht te geven waar de kansrijke locaties zich bevinden, maar ook voor initiatiefnemers van grotere (nieuw)bouwprojecten, zoals ontwikkelaars en corporaties. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de potentie van warmte uit oppervlaktewater in Diemen zo'n 328TJ per jaar is. Bij een totaal warmteverbruik van 801TJ is dat in potentie 41% van de warmtevraag van de gemeente. De kansenkaart is louter informierend en niet bedoeld om te ontwerpen, de haalbaarheid te bepalen, een financiële business case door te rekenen of vergunningen aan te vragen. Daarvoor zijn de gegevens te algemeen. Door de natuurlijke variatie van waterstanden en afvoeren op de beken kan het waterschap niet garanderen dat de potentie het gehele jaar door aanwezig is. Daarnaast kunnen er beperkingen zijn voor de winning van warmte uit oppervlaktewater vanuit oogpunt van ecologie, gebruik voor drinkwaterwinning of de eigendomssituatie. Voor het winnen van warmte uit concrete oppervlaktewaterlocaties is dus nader onderzoek nodig.

2.3 Overige regionale samenwerking energietransitie

2.3.a *MRA actieprogramma transitie naar een schone economie*

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) heeft een actieprogramma 2016 -2021 opgesteld. Duurzaamheid (onderdeel 4 transitie naar een schone economie) is één van de deelprogramma's. Dit deelprogramma bestaat uit 2 onderdelen (beter benutten van grondstoffen en versnellen van de energietransitie) met bijbehorende acties. De MRA organiseert periodiek portefeuillehoudersoverleggen (PHO) duurzaamheid waarin alle subregio's met een wethouder vertegenwoordigd zijn. De MRA subregio Amstelland-

Meerlanden (AM) bestaat uit 6 gemeenten: Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn.

Tot voor kort was de MRA AM subregio alleen bestuurlijk vertegenwoordigd door Haarlemmermeer voor het onderdeel beter benutten van grondstoffen en had de regio geen vertegenwoordiging voor de energietransitie. Zoals hierboven aangegeven zal er een Regionale energiestrategie (RES) moeten worden opgesteld voor regio Noord-Holland Zuid, waarvoor de MRA AM subregio een deel-RES aanlevert. Gezien deze ontwikkelingen heeft de gemeente Diemen de afgelopen maanden twee overleggen voor de betrokken bestuurders georganiseerd om als MRA AM regio ook voor het onderdeel versnellen van de energietransitie input bij het MRA te kunnen geven. Inmiddels nemen vanuit de MRA AM subregio zowel Haarlemmermeer (wethouder Nobel) als Diemen (wethouder Nuijens) deel aan de MRA portefeuillehoudersoverleggen duurzaamheid.

2.3.b A+AM samenwerking verduurzaming bestaande koopwoningen

Tot eind 2018 heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gemeentelijke samenwerkingsverbanden voor verduurzaming van bestaande koopwoningen en een ondersteunend energieloket gesubsidieerd. Bij het regionale energieloket kunnen woningeigenaren en verenigingen van eigenaren terecht met hun vragen over de verduurzaming van hun woning.

Gemeente Diemen werkt voor de verduurzaming van bestaande koopwoningen samen met gemeente Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel, Ronde-Venen en Uithoorn. De provincie Noord-Holland wilde deze regionale samenwerkingen voortzetten en heeft een regeling ingesteld voor 50% cofinanciering van het energieloket, de coördinatie van de samenwerking en de uitvoering van projecten tot en met 2021. Per gemeente is er gebaseerd op het aantal koopwoningen een subsidieplafond (voor Diemen: 60.000 euro in 3 jaar). Per 1 januari 2019 is gemeente Diemen de penvoerder geworden van het samenwerkingsverband. Gemeente Haarlemmermeer heeft zich per 2019 uit de samenwerking teruggetrokken en gaat verder met een eigen loket.

3. Aanpak in Diemen

Voor de energietransitie geldt de voorkeursvolgorde van de trias energetica. Deze bestaat uit:

1. Zoveel mogelijk energie besparen (die hoeft dan ook niet opgewekt te worden)
2. Zoveel mogelijk van de energievraag duurzaam opwekken
3. De resterende energievraag invullen met zo schoon mogelijke fossiele bronnen

Nog voordat duidelijk is welke alternatieven voor aardgas op welke plaatsen beschikbaar kunnen komen (Warmtevisie) en welke locaties geschikt zijn voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit en warmte (RES) kunnen in de gebouwde omgeving zogenoemde no regret maatregelen worden getroffen. Dit zijn maatregelen op het gebied van isolatie (spouwmuur, vloer) en opwek van duurzame energie (zonnepanelen) die zich nu al terugverdienen. Deze maatregelen vormen ook de eerste stappen op weg naar aardgasvrije gebouwen.

De afgelopen jaren heeft de gemeente zich gericht op het treffen van deze maatregelen in de gebouwde omgeving. Voor de eigen woningen waarbij het nu al financieel uitkan om ze zeer energiezuinig en aardgasloos te maken wordt vanuit het VNG innovatieve project Nul op de meter een advies op maat, begeleiding en vrijblijvende offertes als optie aangeboden naast de collectieve inkoopacties. Voor de financiering van maatregelen die zich terugverdienen biedt de gemeente duurzaamheidsleningen. Ook bij de eigen gebouwen heeft de gemeente zonnepanelen geplaatst en energiebesparingsmaatregelen doorgevoerd. Daarnaast zijn maatregelen getroffen om duurzamer vervoer te stimuleren.

Niet alleen technische maatregelen zijn van belang. Het gedrag is medebepalend voor het daadwerkelijke energiegebruik. Met Daaronder Duurzaam Diemen, het stimuleren van klimaatgesprekken, de implementatie van de wonderwel duurzaamheidsleerlijn en communicatie in Diemen info, op twitter en op facebook zet de gemeente ook in op bewustwording en gedragsverandering. Hieronder wordt puntsgewijs een overzicht gegeven van recente gemeentelijke acties die zich richten op het tegengaan van uitstoot van broeikasgassen en de transitie naar een beter geïsoleerde gebouwde omgeving met een duurzame energievoorziening.

3.1 Aanstelling adviseur energietransitie per maart 2019

Met de regionale energiestrategie en de transitievisie warmte worden de gemeentelijke opgaven voor de energietransitie dermate groot dat aanstelling van een extra beleidsadviseur duurzaamheid voor alleen de energietransitie noodzakelijk is geworden. Per half maart 2019 is Markus Schmid daarom begonnen als beleidsadviseur.

3.2 Lopende zaken

- opstellen duurzaamheidsagenda waarin energietransitie één van de speerpunten zal zijn
- opstellen warmtekansenkaart voor convenant met Nuon n.a.v. de vergunningaanvraag voor de biomassaketel
- Samenwerking Duo+ gemeenten aanbesteding ontwikkelingstraject warmtevisie.
- versterken bestuurlijke en ambtelijke samenwerking MRA AM regio energietransitie (per 14 februari 2019 vertegenwoordigt Diemen de AM regio bestuurlijk voor energietransitie in het Portefeuillehoudersoverleg duurzaamheid)
- Duurzaamheid, waaronder aardgasloos, energiebesparing en duurzame energie opnemen in de inschrijfleidraad Holland Park West
- Duurzaamheid, waaronder aardgasloos, energiebesparing en duurzame energie in bestemmingsplan Holland Park Zuid

- financieel en inhoudelijk penvoerderschap 3e tranche VNG innovatief project in één of meer stappen naar een zeer energiezuinige energieneutrale woning
- prestatie-afspraken woningcorporaties
- stimuleren bewustzijn en gedragsverandering door promotie en subsidiëring van klimaatgesprekken
- stimuleren bewustzijn en gedragsverandering door promotie en subsidiëring van Daarom Duurzaam Diemen
- stimuleren bewustzijn en gedragsverandering door subsidiëring van de implementatie van de wonderwel duurzaamheidsleerlijn in Diemen door basisschool het atelier

3.3 Afgeronde acties sept 2017 - 2018

3.3.a *Afgeronde acties woningen sept 2017 - 2018*

- ondertekening MRA intentieverklaring aardgasloos bouwen
- Inventarisatie toegezegde en reeds vergunde projecten waarbij nog op aardgas zou worden aangesloten. Projectleiders zijn vervolgens in gesprek gegaan met de ontwikkelaars om hen te vragen om alsnog aardgasloos te overwegen.
- Aardgasloos, energiebesparing en duurzame energie in de duurzaamheidsnotitie Holland Park West
- jaarlijkse collectieve inkoopacties zonnepanelen en isolatie
- tweede tranche VNG innovatief project in één of meer stappen naar een zeer energiezuinige of energieneutrale woning
- oprichting energiecoöperatie Diemen ecostrøm: huurders en woningeigenaren met een ongeschikt dak of te weinig ruimte op hun dak kunnen hierin deelnemen. De energiecoöperatie werkt met de postcoderoosregeling (onderdeel van Daarom Duurzaam Diemen met kartrekker Jorrit Leijting)
- renovatie flat aan de Loethoelilaan (door corporatie Rochdale)
- Promotie regionaal energieloket via Diemen info, tweets, facebook, stand tijdens Diemer festijn en verloting 3 gratis infraroodscans
- Diemen info themanummer duurzaamheid (o.a. interview met wethouder Nuijens over gemeentelijke speerpunten duurzaamheid, interview met oprichter energiecoöperatie Diemen ecostrøm Jorrit Leijting en oproep (bedrijfs)dakeigenaren voor plaatsing zonnepanelen)
- Bijlage duurzaamheid biomassaketel bij raadsvoorstel VVGB Nuon

3.3.b *Afgeronde acties bedrijven sept 2017 – 2018*

- informatie in nieuwsbrief bedrijven over: de zoektocht naar bedrijfsdaken te huur voor zonnepanelen door energiecoöperatie Diemen Ecostrøm, financieringsmogelijkheden duurzame maatregelen (MIA, VAMIL, EIA), het aansluitverbod op aardgas (per 1 juli 2018), informatieplicht energiebesparing (per 1 jan 2019), nieuwe Bijna EnergieNeutrale Gebouwen (BENG) norm (per 1 januari 2020)
- toezicht en handhaving energie-audits grote bedrijven en energiebesparingsplicht Wet milieubeheer

3.3.c *Afgeronde acties gemeentelijke organisatie sept 2017 - 2018*

- vervangen TL lampen gemeentehuis door led buizen met aanwezigheidsdetectie
- zonnepanelen op het dak van de Kersenboom.
- vervanging conventionele verlichting naar LED verlichting bij 250 lantaarnpalen
- inkoop gemeentelijke elektriciteit met certificaten Nederlandse windenergie en CO₂ compensatie gemeentelijk aardgasverbruik (certificaten voor afvangen afvalstortgassen en aanwenden als biogas in India)

3.3.d *Afgeronde acties Verkeer en Vervoer sept 2017 - 2018*

- plaatsing laadpalen in de openbare ruimte (mits niet oplosbaar op eigen terrein)

- promotie regionaal energieloket
- opnemen lage parkeernormen voor nieuwbouw

3.4 Acties vóór september 2017

Voor de acties ten aanzien van energiebesparing en het opwekken van duurzame energie van vóór 2018 wordt verwezen naar het eindverslag van de coördinator energieprojecten Anne Elsen '*Resultaten Energieprojecten 2013 -2017*' dat eind januari 2018 door wethouder Grondel naar uw raad is gestuurd

Hopende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Jorrit Nuijens
Wethouder

Bijlagen:

- BOWA Leeswijzer kansenkaart Thermische Energie Oppervlaktewater (TEO)
- BOWA Overzichtskaart kansen TEO
- BOWA Warmtepotentie TEO per gemeente
- CE verkenning *Diemen zonder aardgas - de mogelijkheden voor een klimaatneutrale warmtevoorziening*
- Eindverslag gemeentelijke energiecoördinator- *Resultaten Energieprojecten, sep. 2012 – sep 2017.*
- MRA Grand design 2.0
- Overmorgen Energiemix Diemen met snelweg (hierin is de biomassaketel niet verwerkt)
- Overmorgen Toelichting uitgangspunten energiemixen
- Uitvoeringsplan 2.0 VNG A-AM samenwerking verduurzaming bestaande koopwoningvoorraad *Stapsgewijs op weg naar Energieneutraal - Een duurzame particuliere woningvoorraad de regio Amstelland-Meerlanden*